

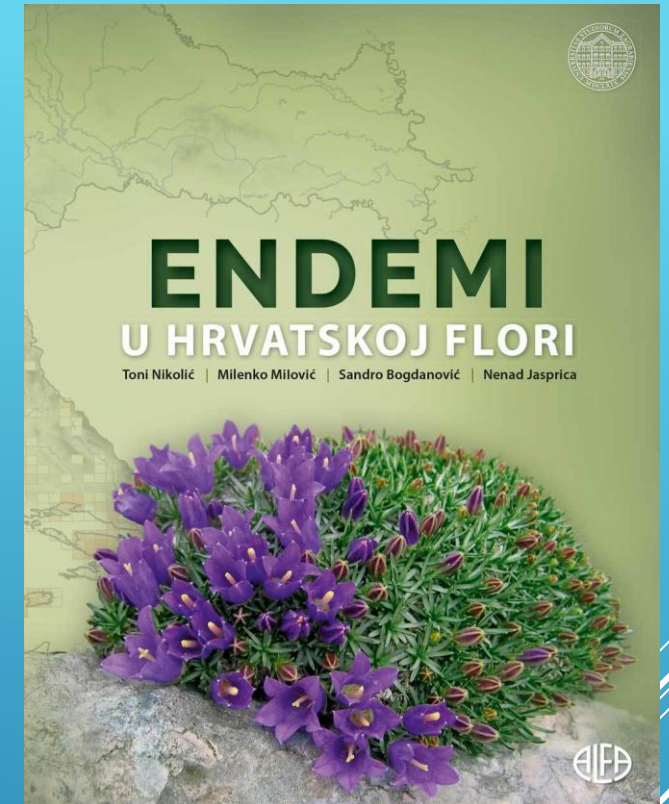
5.

RAZNOLIKOST UGROŽENOST I
ZAŠTITA HRVATSKE FLORE I FAUNE

Današnji plan predavanja

NP Mljet

PP Lastovsko
otočje

FCD[®]

**FLORA CROATICA
DATABASE**

Vascular Plants Taxonomy & Bibliography of
Part of Nature protection information system

[Crveni popis Hrvatske](#) [Preglednik](#) [Novosti](#) [Crvene knjige](#)

Dobrodošli na portal
„Crveni popis divljih vrsta Hrvatske“

Nacionalni park Mljet

- Proglašen parkom 1960. godine, prvo morsko zaštićeno područje
- Pruža se smjerom SZ-JI, južno od poluotoka Pelješca od kojega ga odvaja Mljetski kanal širine 8 km
- Ukupna površina 53,7 km²
- „Zeleni otok”, bujna mediteranska vegetacija, bistro i čisto more, pitome uvale, bogat podmorski živi svijet

Klima

- Sredozemna klima
- Suha i topla ljeta te blage zime sa znatnom količinom padalina
- Razlikuju se dva klimatska razdoblja, hladnije zimi i u jesen, te toplije u proljeće i ljeto
- Česta je bura kao hladan vjetar te jugo kao vlažan vjetar, koji donosi oblačno vrijeme i padaline
- U ljetnim mjesecima gotovo svakodnevno je prisutan i maestral, zbog kojeg se i velike ljetne vrućine lakše podnose

Flora i vegetacija

- 90 % parka je obraslo šumom („Zeleni otok”)
- 828 svojiti (Boršić et al, 2009. godine)
- Endemi: dubrovačka zečina...
- **Šume alepskog bora** (*Pinus halepensis*)
 - najveći dio šumskih površina
 - doneseni na otok za vrijeme Grka
 - nalaze se svuda, posebno na toplijim prisojnim terenima, a najbujnije su na širem području oko Velikog i Malog jezera)
- **Šume hrasta crnike ili česvine** (*Quercus ilex*)
 - makije, garizi i kamenjare
 - planika/maginje (*Arbutus unedo*), zelenika (*Phillyrea media*), veliki vrijes (*Erica arborea*), tršlja (*Pistacia lentiscus*), mirta (*Myrtus communis*)...

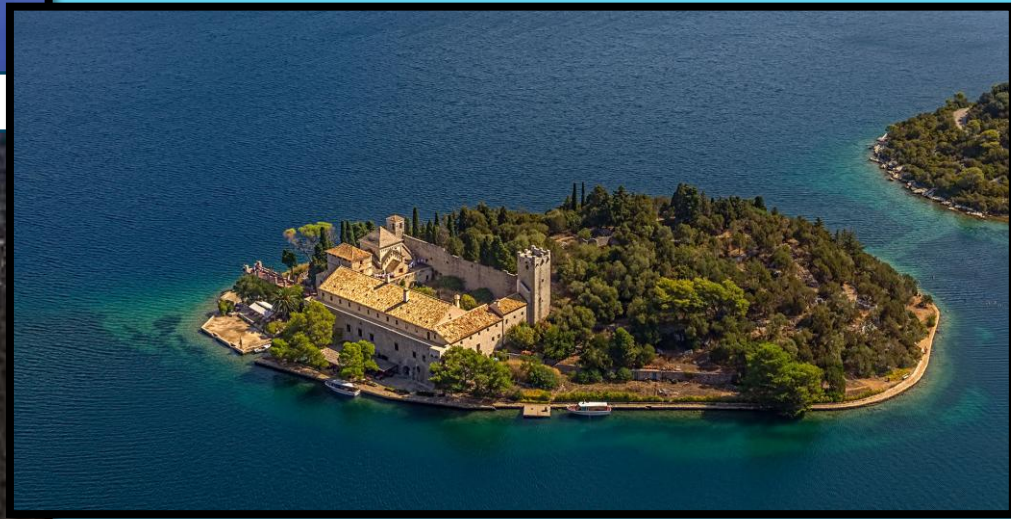
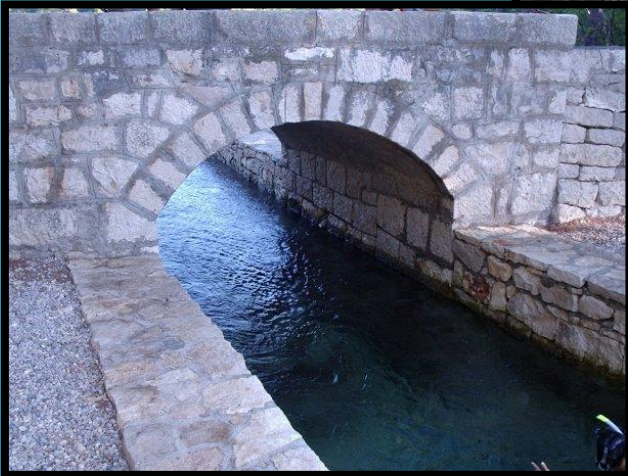

Alepski bor (*Pinus halepensis*)

Planika (*Arbutus unedo*)

Veliko i Malo jezero

Veliko i Malo jezero

- Duboki morski zaljevi nastali povišenjem razine mora u poslijeglacijalnom razdoblju
- U prošlosti je to bila krška ponikva, koja je jedno vrijeme vjerojatno bila slatkovodna, da bi se kasnije ispunila morem kroz sustav krških pukotina, ali i uskim prolazom s otvorenog mora kroz Solinski kanal
- Specifičnost podmorja Jezera su školjkaši, koji se zbog pogodnih uvjeta razvijaju u velikom broju (jakobova kapica, ~~plemenita periska~~, prstaci...)

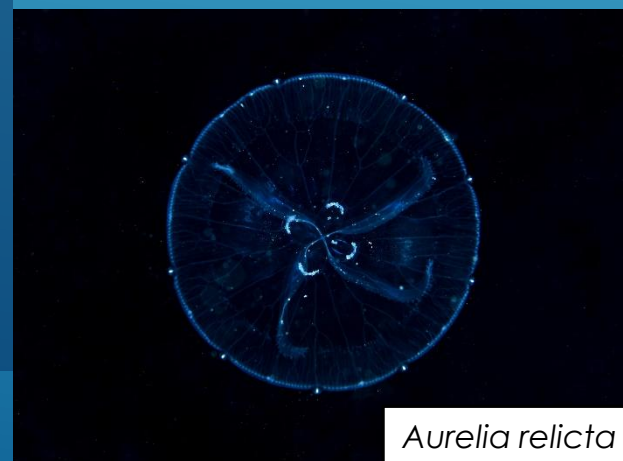
- smrtonosni parazit *Haplosporidium pinnae*
- 18 živih odraslih jedinki plemenite periske u Jadranu
- najjužnija periska je u Zadarskom akvatoriju
- kolektorske mreže, nema ličnici na Mljetu (2025.)
- *Pinna rudis*, također zaštićena, prisutna

<https://more.slobodnadalmacija.hr/om/vijesti/omiska-plemenita-periska-jedna-je-od-dvadesetak-prezivjelih-u-jadranu-pogledajte-kako-napreduje-1273944>

- Endemska **meduza** (*Aurelia relict*a), koja se ne može pronaći niti na jednom drugom mjestu na svijetu (opisana je 2016. godine, zadržava se uglavnom u dubljim slojevima mora hraneći se manjim planktonom, prilično velika - do 55 cm u promjeru, za kupaće je posve bezopasna, njeni najbliži srodnici nalaze u morskome jezeru na otoku Palau kod Filipina)
- U Velikom jezeru nalazi se najveći greben **busenastog kamenog koralja** (*Cladocora caespitosa*) na svijetu (zadružni kameni koralj, endem Sredozemnog mora, živi u simbiozi sa zooksantelama, rasprostire se na površini od 650 m², na dubini između 4 i 18 metara)

https://www.morski.hr/pocelo-istrazivanje-endemske-vrste-mljetskog-jezera-zapocela-je-nesporno-razmnozavanje/?fbclid=IwAR2QR0wRlwkIS-J0S6_USgAMUJPgec97OUh2x5drQh08ssRJD7gzlXq8c

*Aurelia relict*a

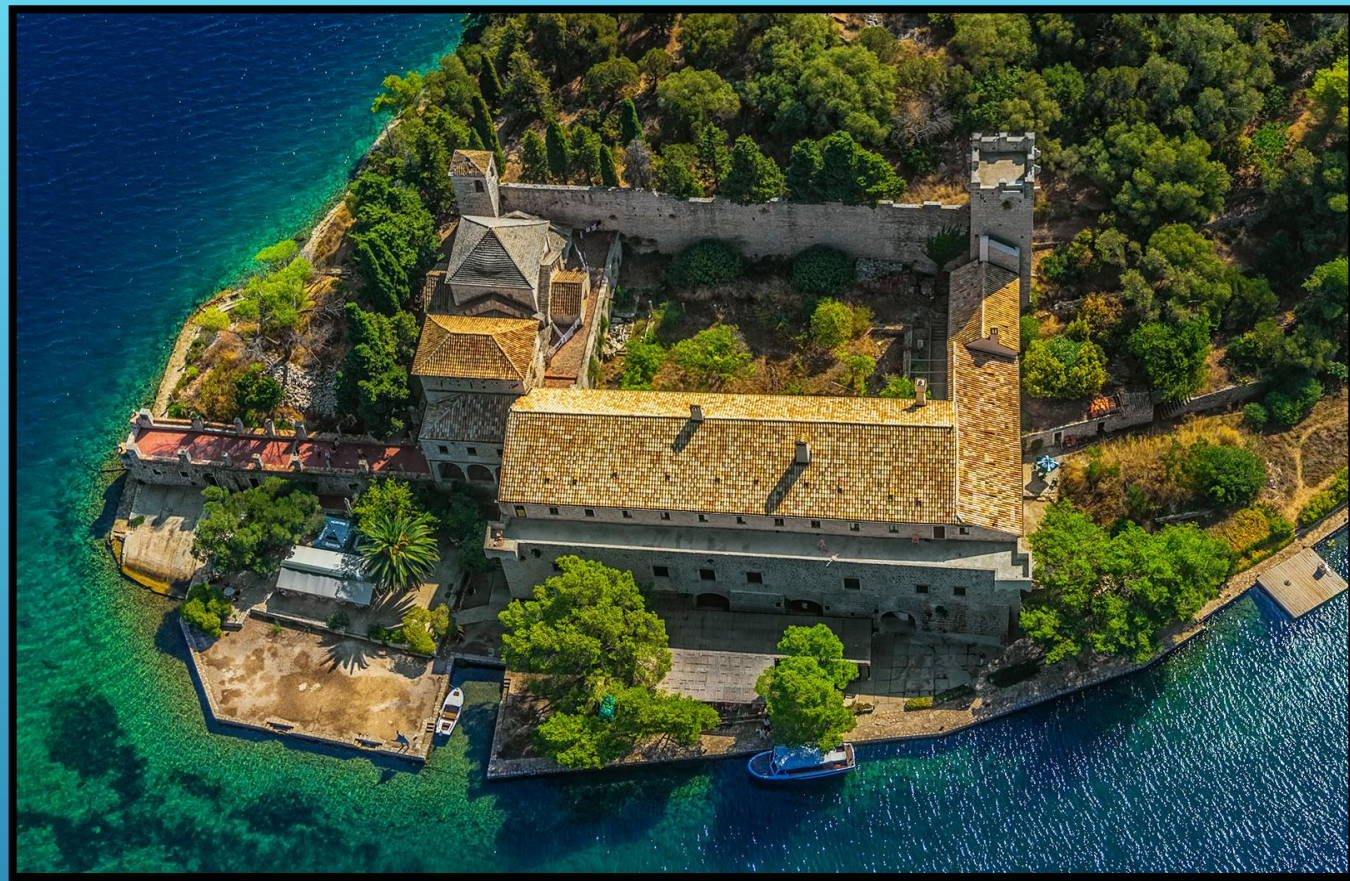
Mali indijski mungos (*Herpestes javanicus auropunctatus*)

- Dovezen iz Indije 1910. godine radi smanjenja broja zmija
- Invazivna vrsta, prenesen na druge otoke Jadrana i kontinentalni dio Hrvatske, i dalje se širi
- Negativan utjecaj na herpetofaunu jadranskih otoka
- Predacijom u NP Mljet ugrožava i kolonije Natura 2000 ciljnih vrsta morskog vranca (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*) i sredozemnog galeba (*Larus audouinii*)
- Nabavljene zamke za izlov na otočićima Kobrava, Moračnik i Tajnik (uspješno love i štakore)

Otočić Sv. Marije

- Nalazi se u južnom dijelu Velikog jezera
- Benediktinci su prvo ustrojili samostan (1198 g.) pa su izgradili crkvu i dugi niz godina su se uspješno brinuli o otoku
- Pripojen Dubrovačkoj Republici 1410. godine
- Samostan je nastavio s radom sve do 1809. godine kada se ugasio došavši pod Napoleonovu vlast
- 1960. godine preuređen je u hotel koji je u njemu ostao sve do 1991. godine
- 1998. godine ruševan samostan vraćen je Dubrovačkoj biskupiji
- U tijeku su radovi obnove i preuređivanja

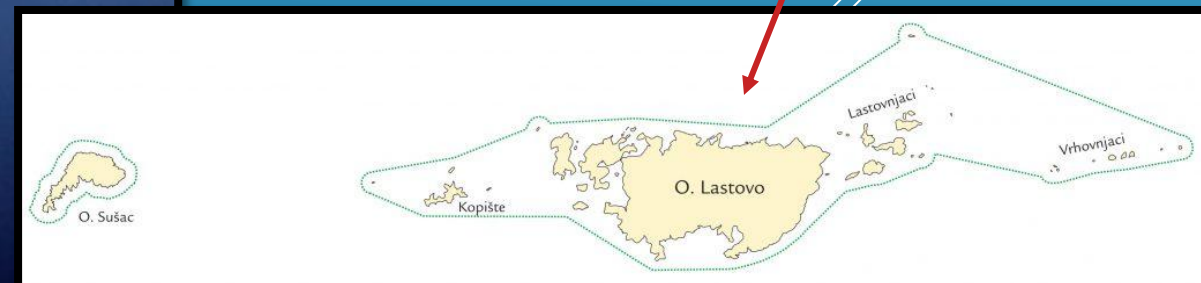
Naselja

- Na Mljetu ima 18 naselja i zaseoka
- Naselja koja se nalaze u Nacionalnom parku: Polače, Pomena, Govedari, Soline, Babine Kuće i zaseoci Njivice, Velika Loza, Tatinica i Pristanište
- **Polače** su naselje najstarijeg datuma, jer datiraju još od ilirskog i grčkog razdoblja
- **Soline** su manje turističko naselje koje se nalazi u istoimenom kanalu na izlazu iz Velikog jezera prema otvorenom moru (zbog plićine kanala benediktinci su punili prirodne bazene na obali morem, koje je, kad bi isparilo, davalo sol. Kasnije je mjesto po toj proizvodnji soli i dobilo ime Soline)

PP Lastovsko otočje

- Proglašeno parkom 2006. godine
- Lastovsku otočnu skupinu čini 46 otoka, hridi i grebena (a toliko ima i polja i crkvice 😊)
- Park obuhvaća vanjsku skupinu južnodalmatinskih otoka - najjužniji hrvatski naseljeni otok Lastovo s pripadajućim otocima, otočne skupine Lastovnjaci i Vrhovnjaci te otok Sušac
- Ukupna površina kopna je 53 km², a mora 143 km²

Klima

- Blaga mediteranska klima, klima masline
- Jedan je od najsunčanijih otoka na Jadranu (2700 sunčanih h/god)
- Prosječna temperatura zraka u siječnju iznosi 8,3 °C, a u kolovozu 24,9 °C
- Jesen toplija od proljeća
- Najučestalija vrsta oborine je kiša (snijeg prava rijetkost)
- Vlaga u sušnom razdoblju nadoknađuje kišu (srednja godišnja vlažnost zraka iznosi 68%)
- Dominantni vjetrovi jugo i maestral (bura, lebić, pulent...)

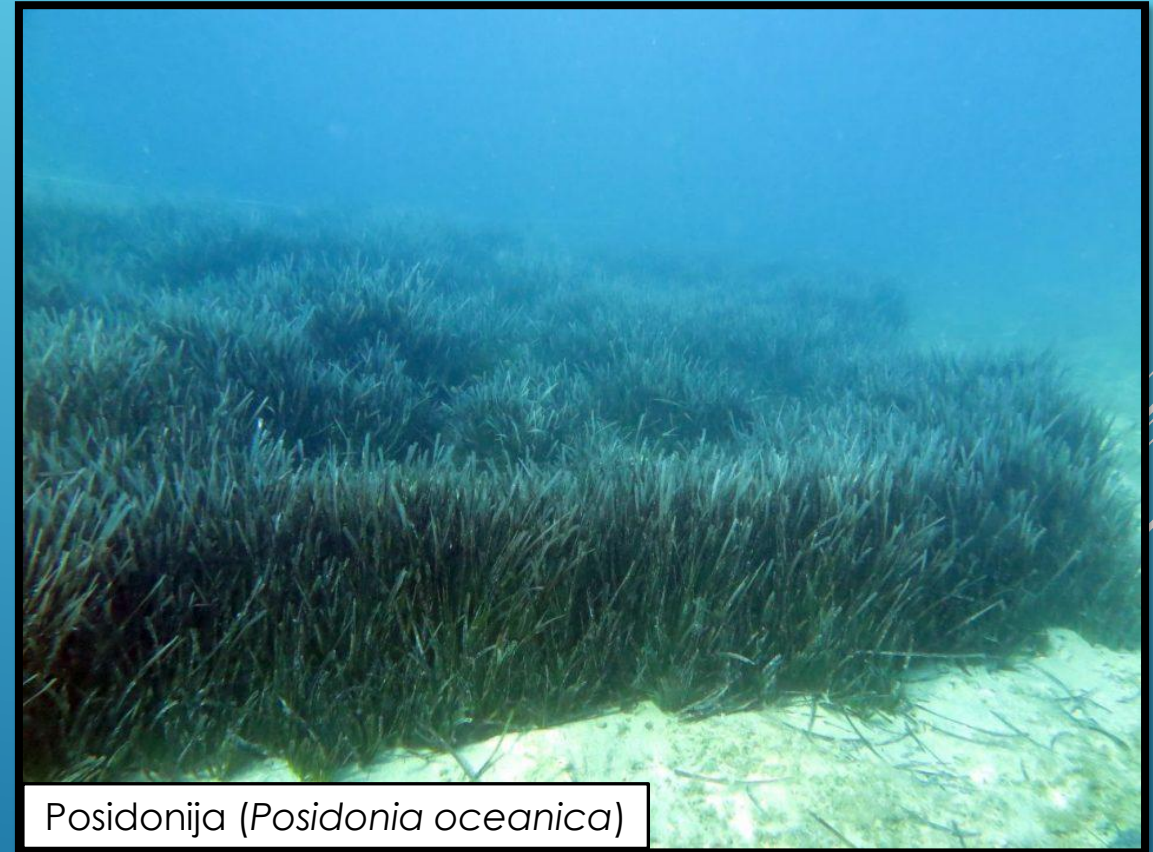
Flora otoka

- Jedno je od najbogatijih i najočuvanijih botaničkih područja na Sredozemlju
- Sastav flore otoka Lastova odredila je pučinska osama, obilje sunčeve svjetlosti, noćna vlage te posebno i duboko lastovsko tlo
- 810 biljnih vrsta
- Stenoendemi: gromotulja (*Aurinia leucadea*), trsovez (*Ampelodesmos mauritanica*), dalmatinski kozlinac (*Biserrula pelecinus ssp. dalmatica*)...
- Flora otoka Sušca nastala je pod utjecajem nedostatka vode na oskudnom tlu i stalnoj izloženosti snažnim južnim vjetrovima
- 278 biljnih vrsta
- 8 endema: sušačka vrzina (*Brassica cazzae*) naseljava pukotine obalnih i priobalnih stijena

Morska flora

- 248 vrsta morske flore
- Na ovom području dolazi do sezonskog dotoka hranjivih tvari iz dubokog Jadrana i ta pojava omogućuje bujanje morskog života.
- Kamenito dno obilno je pokriveno fotofilnim algama
- Plitka uzobalna dna prekrivena ugroženim i zaštićenim livadama morske cvjetnice posidonije (*Posidonia oceanica*)
- Livade posidonije su jako važno mrijestilište i zaklon raznim morskim vrstama
- Skrivena Luka iznimno je rijetko stanište zelene alge *Caulerpa prolifera*, jedine autohtone kaulerpe u Jadranu

Posidonija (*Posidonia oceanica*)

Vegetacija

- Oko 70% površine otočja prekriveno je šumom
- Lastovo je nakon Mljeta najšumovitiji hrvatski otok
- Prekriven je pretežno makijom
- Značajan pokrov čine šume hrasta crnike (*Quercus ilex*)
- Ističu se i šume alepskog bora (*Pinus halepensis*)
- Pogodno za rast ljekovitog bilja: kadulja, menta, stolisnik, ružmarin, lavanda, komorač, kamilica...
- Od uzgojenih biljaka prevladavaju vinova loza i maslina.

Alepski bor (*Pinus halepensis*)

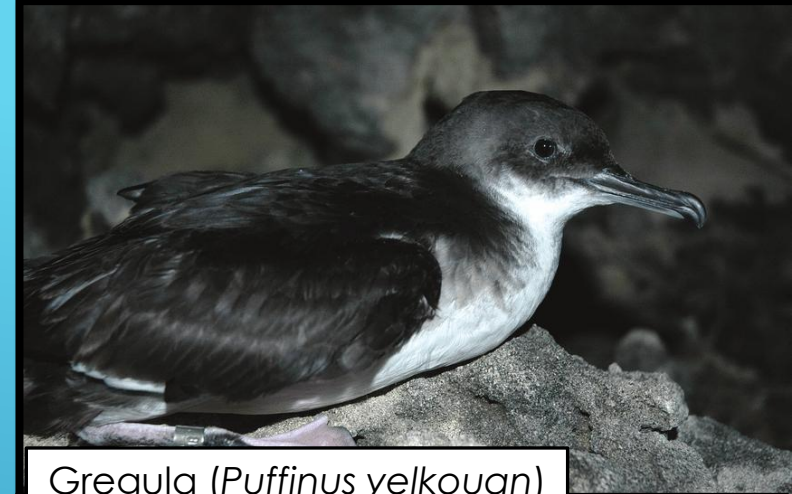

Ružmaron (*Rosmarinus officinalis*)

Fauna

- 175 vrsta kralježnjaka (71 ugroženo na nacionalnoj, 37 vrsta ugroženih na europskoj razini)
- Lastovske špilje dom su šišmišima
- Važno odmorište mnogim pticama selicama
- Gnjezdilište rijetke gregule (*Puffinus yelkouan*) i velikog zovoja (*Calonectris diomedea*)
- Na otočnim skupinama Lastovnjaci i Vrhovnjaci gnijezdi se oko 70 % hrvatske populacije sredozemnog galeba (*Larus audouinii*) koji je ugrožen na globalnoj razini
- Na liticama Struge gnijezdi se i rijedak eleonorin sokol (*Falco eleonora*)
- Na otočju nema otrovnih zmija
- Stanište stenoendemičnih gušterica – jadranske gušterice (*Podarcis sicula adriatica*) i lastovske gušterice (*Podarcis melisellensis* n. ssp.)

Gregula (*Puffinus yelkouan*)

Sredozemni galeb (*Larus audouinii*)

Jadranska gušterica
(*Podarcis sicula adriatica*)

Projekt LIFE Artina - ciljevi

- Kroz pet godina proglasiti nova morska područja ekološke mreže (Natura 2000) – područja značajna za ptice (gniježđenje, hranjenje i migraciju) u južnom dijelu Hrvatske s naglaskom na projektne ciljane vrste sredozemnog galeba, kaukala i gregul
- Pokušati razumjeti i procijeniti glavne negativne utjecaje na populacije morskih ptica na kopnu i na moru
- Definirati aktivnosti koje će ublažiti negativne utjecaje, a koje će se moći provesti tijekom trajanja projekta, ali i kasnije.
- Nastojati smanjiti brojnost kopnenih invazivnih vrsta (crni štakori) koje negativno utječu na gniježđenje cjevonosnica (kaukal i gregula) te kontrolirati brojnost galeba klaukavaca na području gniježđenja sredozemnog galeba.

<https://www.biom.hr/projekti/life-artina/>

Jeste li znali? / Did you know?

Novi Artina područje od iznenađujućeg interesa za gregule. To je isto područje iz kojeg su se lokalni stanovnici u Lovranu službeno prijavili za Velikog štrkavca koji je također endemski vrsta iz ovog područja.

Projekt LIFE Artina

Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu
Seabird Conservation Network in the Adriatic

JESTE LI IH VIDJELI?

HAVE YOU SEEN THEM?

GREGULA
YELKOLAN SHEARWATER

PUFFINUS YELKOLAN

KAUKAL
SCOPOLI'S SHEARWATER

CALONECTRIS DIOMEDEA

SREDOZEMNI GALEB
AUDOUIN'S GULL

LARUS AUDOINI

BRUJNOST PAROVA / NUMBER OF PAIRS

300-400

1200-1750

13-60

RASPON KRILA / WINGS SPAN

70 - 84 cm

112 - 122 cm

117 - 128 cm

⚠️ PRIJETNJE / THREATS

- Predacija crnih štakora na gnijezdeće populacije
- Kompeticija galeba klaukavca i sredozemnog galeba
- Slučajni ulov morskih ptica u ribolovni alat
- Negativan utjecaj posjetitelja i turista na gnijezđenje
- Morski otpad
- Nedostatak podataka
- Nedostatak kapaciteta za upravljanje
- Predation on nesting bird populations by ship rats
- Interspecific competition of Yellow-legged Gull and Audouin's Gull
- Seabird bycatch in fishing gears
- Negative impact of visitors and tourists on nesting
- Marine litter
- Lack of data
- Lack of management capacity

Kako Vi možete pridonijeti zaštiti morskih ptica? / How can you contribute to the protection of seabirds?

Nemojte se približavati i stvarati buku u blizini gnijezdne kolonije. Nemojte izlaziti na otok koji nisu predviđeni za turističke izlete. Ukoliko primijetite gnijezda ptica, udaljite se što prije. Nemojte uzimati jaja ptica. U blizini kolonija koristite što manje svjetla. Čuvajte prirodu i otpad odložite u za to predviđene spremnike.

Do not approach and make noise near the nesting colonies. Do not visit islands that are not designated for tourist excursions. If you notice bird nests, move away from them as soon as possible. Do not take birds' eggs. Use as little light as possible near the colonies. Protect nature, dispose waste in the designated containers.

Više o projektu saznajte na www.lifeartina.eu / Find out more about the project at www.lifeartina.eu

Fauna mora

- Zahvaljujući obilju i raznovrsnosti zooplanktona, podmorje Parka bogato je koraljima, spužvama, mekušcima, mahovnjacima, bodljikašima, rakovima, ribama te mnogim drugim vrstama
- Zabilježeno 330 vrsta beskralježnjaka (20 na popisu ugroženih vrsta)
- U otvorenim vodama - 3 vrste dupina: kratkokljuni obični dupin, dobri dupin i glavati dupin te kornjače (glavata želva i zelena želva)
- Na osamljenim hridima špilje Medjedine nekoć je obitavala i sredozemna medvjedica (*Monachus monachus*), a poneki susret otočana s bivšom stanarkom budi nadu u njezin povratak

Lastovski fumari

- Fumar, tj. dimnjak specifično je obilježje lastovske kuće
- Njihova gradnja daje naslutiti kako su građeni s ciljem pokazivanja imućnosti kućevlasnika
- Pri gradnji je bila važna i funkcionalnost te je u njihovoj izvedbi sadržano znanje o smjerovima vjetra i zaštiti od vraćanja dima i eventualnih požara
- Na otoku, pogotovo među starijim kućama, rijetko gdje se mogu vidjeti dva slična dimnjaka, svaki je drukčiji

Godine proglašenja i površine zaštićenih područja

Površina u km ²	Ime zaštićenog područja
2200	PP Velebit
630,52	PP Dinara
506	PP Lonjsko polje
342	PP Žumberak - Samoborsko gorje
336	PP Papuk
296,8	NP Plitvička jezera
231	PP Kopački rit
217	NP Kornati
196	PP Lastovsko otočje
194	PP Biokovo
179,4	PP Medvednica
160	PP Učka
109	NP Sjeverni Velebit
109	NP Krka
95	NP Paklenica
70,5	PP Telašćica
63,5	NP Risnjak
57	PP Vransko jezero
53,7	NP Mljet
33,9	NP Brijuni
1,2	SR Hajdučki i Rožanski kukovi
1,1	SR Bijele i Samarske stijene

Godina proglašenja	Ime zaštićenog područja
1949	NP Plitvička jezera
1949	NP Paklenica
1953	NP Risnjak
1960	NP Mljet
1967	PP Kopački rit
1969	SR Hajdučki i Rožanski kukovi
1980	NP Kornati
1981	PP Biokovo
1981	PP Medvednica
1981	PP Velebit
1983	NP Brijuni
1985	SR Bijele i Samarske stijene
1985	NP Krka
1988	PP Telašćica
1990	PP Lonjsko polje
1999	NP Sjeverni Velebit
1999	PP Papuk
1999	PP Učka
1999	PP Vransko jezero
1999	PP Žumberak - Samoborsko gorje
2006	PP Lastovsko otočje
2021	PP Dinara

[VOLONTERSKI PROGRAMI U PARKOVIMA HRVATSKE](#)[PRIJAVI SE ZA VOLONTIRANJE](#)[GALERIJE](#)[KONTAKT](#)

<http://volonteri.parkovihrvatske.hr/hr/>

VAŠ DOBROVOLJNI RAD JE NAJLJEPŠI DAR KOJEG MOŽETE POKLONITI PRIRODI

ŽELIM VOLONTIRATI

Zainteresirani ste za volontiranje u Parkovima Hrvatske?

Istražite mogućnosti i prijavite se!

[PRIJAVI SE](#) →

VOLIM VOLONTIRATI

Pogledajte trenutacnu ponudu volonterskih programa i izaberite onaj koji vas najviše privlači.

[IZABERI PROGRAM](#) →

Čuvar staništa autohtonih vrsta NP Krka

Cilj programa je uklanjanje pajasena, invazivne vrste koja prijeti autohtonim vrstama na području NP „Krka“... →

Čistača obale Krke – sakupljač

Istraživač orhideja Medvednice

Jeste li znali da na Medvednici rastu orhideje? Ne nalazimo ih samo u vlažnim prašumama... →

Edukativno kreativni asistent u NP Krka

Edukativno kreativni asistent

Arheološki suradnik u NP Krka

Arheološki suradnik Polaznici (korisnici) ovog volonterskog programa upoznati će se s domaćom poviješću, kulturom. Steći... →

Istraživač tržišta u NP Krka

Otiđite, sudjelujte, uživajte, pošaljite razglednicu!

KRKA

Istraživač mišljenja Krkin zeleni čuvar

Volite raditi s ljudima? Komunikativna ste osoba i volite boraviti u prirodi? Govorite engleski jezik?... →

MLJET

Restaurator suhozida – čuvar prošlosti

Pridružite nam se i postanite čuvari prošlosti obnovom starih suhozida. Gradnjom suhozida gradimo budućnost i... →

ŽUMBERAK - S.G.

Istraživač kornjaša Žumberka

Dragi volonteri, ukoliko volite prirodu i radoznali ste, pridružite nam se u čarobnom Žumberku! Park... →

TELAŠĆICA

Eko patrola Telašćice

Naša mora čovjek pretvara u najveća odlagališta otpada na svijetu! Procjenjuje se da do 12... →

PAPUK

Informator u Eko kampu Duboka

Ukoliko imate želju raditi u Parkovima Hrvatske priključite se i sudjelujte u razvoju Parka prirode... →

LONJSKO POLJE

Tradicijski vrtlar/vrtlarica

Postani tradicijski vrtlar i pomozite da procvatu zaboravljene okućnice! Pridruži nam se u Parku prirode... →

VRANSKO JEZERO

Suhozidar/ka

Uključite se u obnovu suhozida najvećeg maslinika Dalmacije u Parku prirode Vransko jezero. Naučite tradicionalno... →

TELAŠĆICA

Njegovatelj maslina i graditelj suhozida

Prijavite se za volontiranje u Parku prirode „Telašćica“ na Dugom otoku i pomognite nam u... →

MLJET

Graditelj planinarskih putova

Dragi volonteri, pridružite nam se na otoku Mljetu i pomognite nam u uređivanju planinarskih staza... →

MLJET

Čistač mljetskih uvala

Ukoliko želite osjetiti vašu istinsku povezanost s prirodom dođite u Nacionalni park Mljet i pomognite... →

MEDVEDNICA

Istraživač vodozemaca Medvednice

Jeste li znali da na Medvednici stanuju žabe koje zovemo žuti mukači i koje imaju... →

LASTOVSKO OTOČJE

Lastovski čistač

Pomognite nam da uljepšamo boravak posjetiteljima Lastovskog otočja, najmlađeg hrvatskog parka prirode. Problem s kojim... →

Medvednički anketar

Pridružite se volonterskom timu u Parku prirode Medvednica i postanite Medvednički anketar. Time ćete nam... →

Festivalac

Dođite na Medvednicu i pomognite nam u priređivanju tradicionalnih festivala tijekom godine i dajte svoj... →

